

СИСТЕМА БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Павлушенко О.В., здобувач СВО Магістр, ОПП Зв'язки з громадськістю, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування Науковий керівник – Сердюк О.І., к.е.н., доцент, професор кафедри

Згідно з частиною першою статті 59 Конституції України [1] кожен має громадянин право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Питання надання безоплатної правової допомоги врегульовано Законом України «Про безоплатну правову допомогу» [3], який набрав чинності 9 липня 2011 року.

Створення системи безоплатної правової допомоги в Україні було ініційовано та започатковано Міністерством юстиції України з метою реалізації статті 59 Конституції України [1] та виконання міжнародних зобов'язань, передбачених Резолюцією 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» [4].

Система безоплатної правової допомоги формує оптимальний порядок оплати правової допомоги за рахунок державного бюджету; встановлення чітких критеріїв доступу осіб до безоплатної правової допомоги; створення ефективної моделі управління системою безоплатної правової допомоги та її фінансування.

Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [3] передбачає надання двох видів безоплатної правової допомоги – первинної та вторинної. Безоплатна первинна правова допомога, суб'єктами права на яку є усі особи, які перебувають під юрисдикцією України, включає такі види правових послуг, як надання правової інформації; консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг, інших документів правового характеру (крім процесуальних), а також надання особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації.

Безоплатну вторинну правову допомогу надають утворені за рішенням Міністерства юстиції центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, які діють з 1 січня 2013 року у всіх містах України. Таку правову допомогу, на відміну від первинної, мають право отримувати лише окремі категорії осіб, визначені Законом України «Про безоплатну правову допомогу» [3], з урахуванням двох критеріїв – критерію малозабезпеченості та належності до тих категорій осіб, для яких законами вже закріплено право на безоплатну правову допомогу.

У м. Полтава функціонує Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Полтавській області. Діяльність центру поширюється на всю територію Полтавської області. Регіональний центр є неприбутковою організацією, користується правами юридичної особи, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, власні бланки, самостійний баланс, рахунки в органах Казначейства [2].

Під час виконання функцій з надання безоплатної вторинної правової допомоги Регіональний центр взаємодіє із судами, органами прокуратури та

іншими правоохоронними органами, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами надання безоплатної правової допомоги, органами адвокатського самоврядування, громадськими об'єднаннями.

Основним завданням Регіонального центру є створення рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя шляхом організації надання безоплатної вторинної правової допомоги, а саме забезпечення надання таких видів правових послуг [2]:

- захист;
- здійснення представництва інтересів осіб, які мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- складання документів процесуального характеру.

Варто зазначити, про недостатній рівень поінформованості населення щодо надання безоплатної правової допомоги. Отримати правову допомогу можна особисто, звернувшись до найближчого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, бюро правової допомоги або до громадських правозахисних організацій чи зателефонувавши за безкоштовним номером «гарячої лінії» 0 800 213 103. «Гаряча лінія» працює у цілодобовому режимі. За період з 31 серпня по 6 вересня 2018 року на урядовій «гарячій лінії» зареєстровано 24 тис. 758 звернень, з них по телефону – 23257, через мережу Інтернет – 1501).

Отже, система надання безоплатної правової допомоги в Україні – одна з найбільших в Європі та один із найуспішніших соціальних проєктів Міністерства юстиції України, Уряду та міжнародних партнерів, з огляду на те, що виступає гарантом забезпечення рівного доступу до правосуддя, правової інформації та консультацій, посилення правової спроможності громадян.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Офіційний веб-сайт Регіонального центру з надання безоплатної вторинної допомоги у Полтавській області. URL: <http://poltava.legalaid.gov.ua/ua/>. (дата звернення: 29.02.2020).
2. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011. №4050-VI. URL: [w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54571](http://zakon3.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54571) (дата звернення: 01.03.2020).
3. Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною: Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1466 від 05.10.2005 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_611. (дата звернення: 02.03.2020).